

TELEGRAFUL ROMÂN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru streinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei arhidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 47.
Correspondențele sînt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 30.
Epistole nefrancate se refuză. — Articuli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori
15 cr. rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr.
pentru fie-care publicare.

Sibiu, în 9 Octobrie.

Situațiunea internă la noi din desperată ce e, tot mai desperată devine.

Aceasta o vedem noi și o ved și frații maghiari foarte bine. În o ședință a congregațiunei unui municipiu ținută zilele trecute, — un maghiar cinstit, om de frunte în comitat și deputat dietal, cu ocaziunea când era vorba de a se impune impositie nouă pe locuitorii comitatului și adevă, de a se răscumpăra puterile de concurență pentru drumuri în bani, — a dis în fața adunării cam următoarele:

„Dlor! nu mai puneți sarcini nouă, nu mai îngreunați poporul, că ve stau bun că, când vom avea drumuri bune, făcute pe bani storși în silă, noi nu vom mai umbla pe ele, ci vor umbla alții, cari nu le fac”. Cei ce au avut urechi de auzit trebuia se audă, dar majoritatea — cu toate motivele plausibile aduse de vorbitoriu, a primit propunerea comitetului permanent, a se răscumpăra zilele de lucru în bani în mod obligatoriu.

Apoi se mai dică cineva, că nu au temeri chiar și maghiarii ca și noi, despre încurcarea situațiunei financiară și economică în care se află țeara, să mai dică cineva, că adevărații maghiari nu ved și ei pericolul tocmai ca și noi și dacă totuși vederile lor nu sunt apreciate, nu ei sunt de vină, ci maghiarii, maghiarii cei falși, cei cu numele schimbate cu timbru de 50 cr., — aceia împing spre un curent nebunesc, fără se poată să-i oprească cei cu minte și cu judecată dela calea pe care au apucat.

Face țeara datorii, guvernul, orașele cu magistrat regulat, pentru ce se nu o facă și comitatul și pare că e un blăstēm, că acum în comitate nu mai șed oamenii cei mai valoroși nici ai maghiarilor, nici ai românilor, ci virilști jidani, și aleșii cei după calapodul corupțiunei, cum se fac mai toate alegerile așa, că aleșii departe de a reprezenta opiniunea publică din comitat, poporul, — ei reprezintă interesele unei caste insetată după putere și mărire, ca ea să domineze după bun placul ei, fără nici o controlă serioasă și de cinste. În fața unor astfelu de stări de lucruri, trebuie să ne dăm seamă, dacă nu și noi românii sancționăm abuzurile și asupririle, sarcinele, ce se pun pe spatele poporului, prin aceea, că noi nu participăm la ședințe, nu ne interesăm, nu spunem durerile și plângerile noastre, ci prin tăcerea noastră cuasi dăm se înțelegă guvernamentalii noștri, că noi suntem prea mulțumiți cu actuala stare de lucruri. Și indiferentismul nostru tot mai mult și mai

mult încuragează pe cei puternici, așa, că și noi devenim complici în multe părți la apăsările poporului. Da, inteligența română s'a retras dela luptă — și cu aceasta nu face servitii poporului, dar duce apa pe moara contrarilor noștri. Advocatul s'a retras, căci în luptă el a aflat de multe-ori și pe de ai sei, cari nu l'a spriginit, ear cancelaria lui a mers din rēu tot în mai rēu, căci pe asemenea oameni, cei dela putere pun ochi rēi, și vedut omul cu ochi rēi, de multe ori perde procesele și perđendu-le îl părăsesc clienții — și părăsindu-l — intră sērăcia în casa lui. Ar fi bine dacă iustiția nu s'ar pune în servitii politice de ađi, judele ar trebui să vadă înaintea ochilor sei cauzele, dar nu oameni ce le susțin și reprezintă și atunci avocatul ar deveni liber, neinflunțat de nimene și ar putea să-și ocupe ear locul seu de apărător al dreptului.

E terorizat avocatul, e pus la ispită amplotul de nu poate și nu-i ertat să vorbească cum ar dor și cum ar fi bine și înțelepțesce, ear preoții noștri în luptele lor susținute de ani pare că încep a se incovoia și ei, pare că li s'a făcut urit de a-și mai înmulți grijile, pare că i-a cuprins neîncredere și pe ei în forțele lor și în datoriuța, ce o au pentru fiii lor sufletesci, și așa nu e mirare, că în câte un comitat cu câte-va đeci de mii de locuitori români, nu au nici un om, care să se pună să-i apere interesele, ci toți și-au rezervat dreptul de a avé nădejde de zile mai bune. Noi nu i aprobăm — dacă astfel cugetă, noi credem că timpurile nu se pot schimba, dacă nu vor veni oameni să contribuie la schimbarea lor, și e rēu, că o apatie și o nepăsare a cuprins și pe cei ce odată erau cei mai patentați apărători ai poporului. Nu este de ajuns ca numai presa să-și facă datoriuța, ci singuraticii încă trebuie să susțină dreptatea în public în adunări, unde încă ne mai e permis să fim și noi cu drept.

Când însă te trezesci în câte o adunare a unui municipiu din vro 40—50 membri români numai cu unul și unul, și și acela trebuie să aibă ochii în patru, trebuie să aibă rezervele sale, — atunci se nu ne mirăm, că în acel comitat se fac fonduri de pensiuni pentru amplotiați și românii plătesc la ele, — dar pensiune nu vor trage, căci nu i mai alege și nu-i ia nimenea în samă și au încetat de a mai fi factori cu viața publică în comitat, ci nisece masse de oameni buni de întrebunțat să luere, să facă drumuri, poduri și să plătească dări — pân mai pot și au de unde, ear când gată, se-și ia straița și se treacă fruntăriile țerei ducend cu sine suvenirii amare.

au fugit la Moldova și în locul lui ... sub Nr. 291 este întărit.

317. **M...háza.**

P. Popovici.
Protocolul circularilor n'au produsulit asemenea nici al morților și cununaților au avut.

(După o intrerupere de mai multe foi în manuscris urmează):

318. **Vălean.**

P. Mihail Barbu, au adus amēndouē și cel de circulare sau aflat bun, eară celalalt nu; pentru acea i s'a poruncit în 20 de zile a cumpăra alt protocol și în 3 părți după formulariu al deschilini cu însemnările lucrurilor.

319. **Ghimbav.**

P. Bucur Drăgici, au adus amēndouē protocoalele și cel de circulare este bun, eară celalalt după formular sē-l facă, nefiind botezații și cununații bine scriși.

320. **Chărstian.**

P. Bucur Stoica, au adus amēndouē protocoalele și nu s'au aflat nici unul bun, pentru care 20 de zile pentru îndreptarea lor i s'au pus.

A 2-a și adevă la 8 Iunie 1788 s'au luat aceștea mai jos numiți dintr'acelaș protopopiat înainte.

321. **Chrisbav și f. Ujfalău.** P. Ioan Veres, au dus un protocol de circulare și s'au aflat bun; eară pentru cel de botezați i s'au pus vadea de a 10 și acestia sē-l aducă.

322. **Risnov.**

P. Stoica Popovici și P. Oancea Balka, au adus amēndouē protocoalele și s'au aflat cel de circulare bun, eară celalalt nu după formulariu, penru a căruia dreptare 20 zile i s'au pus.

323. **Tohan.**

P. Dumitru Cărstia, au adus amēndouē protocoalele și cel de circulare sau aflat bun, iară celalalt s'au rupt și 20 de zile spre îndreptarea aceuia i s'au pus.

324. **Zernesci.**

P. Radul Smēdul și Ioan Dan, Stan Crăciun și Ioan Mănuilē, și-au adus toate protocoalele

(cornu dela foae fiind rupt, nu se mai poate ceti).

325. **Bran, Sohodol.**

P. Bucur Puscasiu,

(cornu foaei fiind rupt nu se mai poate ceti).

326. **Bran, Poarta.**

P. Dumitru Tătulea, au adus protocolul cel de circulare și dela a. 1785 ne aflându-se nimica în protocaluit i s'au poruncit din,

FOIȚA.

Documente pentru limbă și istoriă.

(Urmare).

Protopopiatul Idiciului. la . a. 1787 sau luat lucrarea aceasta în viziataie canonicească.

312. **Ider-Pataka,** filie **Holt-Maros** și **Felső-Ider.** Protopopul Mihail Popovici are singelie.

Protocolul celor botezați are, dară protocoalele n'au produsulit nici are.

313. **Toplița.**

P. Teodosie Iacob n'au venit, că este foarte bolnav și bētrân, că nu poate mai sluji.

314. **Mesterháza.**

315. **Deda,** filia **Maros-Kivert** sau **Chuesd,** f. **Alsó** și **Felső-File.** P. Ioan Popovici, are singelie p. Alecsie Popovici dt.

Protocolul circularilor n'au produsulit, eară a celor botezați au produsulit, dară n'au fost scris după formulariu.

316. **Polăți f. Ba-stosnia.**

Sate acestia sau găsit preoți, ear la Chuesd și File preotul

al lui Caffarel, generalul d'Andlau simțind urmărirea lui, a desertat pe nesimțite fără de a ști unde se află; ba se susține chiar, că s'ar fi sinucis. Toate acestea și alte presupuri și acușări a mai multor persoane cu vază și poziție în Paris, până și a ginerelui președintelui republicii au produs o mare amarăciune în inimile tuturor, și astăzi mulți sunt, cari dic, că ar fi fost cu mult mai consult, a se aplană această afacere atât de scandaloasă în taină, fără a se trimbița în lumea largă, compromițând astfel întreg poporul frances. Afacerea nu e terminată, cercetarea și urmărirea complicilor se continuă încă.

Scirile sosite de curând din Londra anunță mari turburări în populațiunea de acolo. Poliția numai cu mare greutate a putut să împedecă ținerea de meetinguri. Ca la vre-o 2000 de oameni s'au întrunit mai apoi în Hydepark unde s'au ținut vorbiri socialiste. După aceasta în frunte cu steagul roșu și negru s'au îndreptat spre Westend. Poliția voind să împrăscie mulțimea, a dat ansă la o mare încăerare, în urma căreia mai mulți polițiști au fost greu răniți.

Correspondențe particulare

ale „Telegrafului Român.”

Viena, 5/17 Octob. 1887. Toamna a sosit. Frunze îngălbinite, vânt rece, negură — această pestilență a cetăților mari — sunt tot atâtea semne ale naturei, cari vestesc trecerea verei.

De sigur le aveți și dvoastre toate aceste, căci natura împarte de o potrivă comorile sale. Natura n'are privilegiați!

Cetatea Viena are însă și alte insignii prin cari cu deosebire se distinge de celelalte surori ale sale. Ea adică, ca un centru, unde științele și artile emulează în a lor înflorire, mai mult ca alt undeva, are pe lângă scolile sale inferioare și generale și institute superioare de învățământ: academii și universități. Și aci e viața mult încântătoare, care me îndeamnă a ve trimite această scrisoare.

Începerea cursurilor academice și universitare e semnul cel pregnant al sosirii toamnei pentru lumea de aici. Tinerimea depărtată — alungată de arșița soarelui și căldurei de vară, și atrasă de frumusețea admirabilă a naturei, se reîntoarce earăși. Societățile și convenirile, cari peste vară amușiseră acum ear reinvie. Dar nu numai aceasta! Mai este și o altă tinerime. Aceasta e cea, care numai înainte cu câteva luni s'a scuturat de praful scoalelor menite a da cmului o cultură generală și multilaterală: scolile inferioare și medii — și însetată de a se cultiva așa după cum însași voesce. Aceasta aleargă cu roiul în institutele superioare de învățământ ale Vieni, unde știința lipsită de ură națională și de idei șovinistice se cultivă cu obiectivitate convenită. Junimea sosită în aceste institute începe o viață nouă: viața de cetățean academic! Cu aceasta deodată fie-care devine de sine stătătoriu. Fie-care cercetează salele de învățământ după cum i dictează libera sa voință. Legile statului și frica de absenții au încetat pentru cive academic. Manualul, care mai nainte era unicul ogor unde lucra și și noapte, s'a schimbat deodată într'un izvor viu — profesorii, — care numai indigitează ramurile diferite, cari formează acest izvor. Și precum indiviții sunt numeroși, tot așa și ramii pe cari apucă fie-care.

Dar fie-care apucă pe acela, pe care însuși și-l alege, spre care însuși se simte a avea vocațiune. Ținta este progresul.

Progresul este rezultatul unei lucrări îndelungate. Și nu e destul numai progresul scientific. Alături cu știința se pune deosebit pond pe dezvoltarea conștiinței și a caracterului. Acestea sunt cu deosebire accentuate la toate ocașiunile.

Unii profesori în discursurile lor de deschidere au pus deosebit pond pe dezvoltarea conștiinței de sine în fie-care cive academic (Zimmermann), alții au atras ascultătorii lor recomandându-le diligență și zel întru perfecționarea lor în ocupațiunea dela care le e condiționată pânea de toate zilele (Alberth), ear alții spunându-le, că numai întrebuițând rațional fie-care moment vor putea, la timpul lor, conlucra la sanarea omenimei copleșite de multe suferințe (Bilroth).

Astfel prin îndemnare și impintenare spre tot ce e folositoriu și frumos s'au început prelegerile în institutele academice — universitari din Viena într'un mod solemn!

Contrastul dela aceste deschideri sêrbătorești se oglindează în scoalele inferioare. Aici începutul abia se făcuse și a și fost împedecat prin greutate, la a căror delature e angajată întreagă populațiunea.

Viena adică ca o cetate, care numără peste un milion de locuitori, posedă 90,000 de copii, cari sunt — după lege — obligați a cerceta scoala. Un număr destul de considerabil și cu toate acestea nu așa de mare, încât se n'aibă încăperile necesari. Da, localitățile recerute sunt și încă corespunzătoare recerintelor pedagogice și igienice.

Învățători cualificați și bine salariați, recuisitele didactice, până chiar și bance automatice, încă nu lipsesc. Prelângă toate aceste sêrăcia, care înduplecă pe mulți dintre proletari la crime și fărădelegi, manifestându-se prin forma de lipsă de hrana necesară pentru mulți din elevi, a amenințat cu stagnare începutul scoalelor. 2500 de elevi sunt, cari neprimind nutremântul necesar pentru prosperarea trupestă ar trebui se neglige și cultivarea sprituală, dacă ar fi lipsiți de spriginul comun. Dar trista soartă a celor lipsiți duse pe arpile jurnalistice prin toate părțile societății a pus în mișcare pe cei cu stare. Apelul făcut la simțul de umanitate, de care trebuie se fie condusă fie-care persoană față de semenii sei, n'a rămas fără de rezultat. Sume începând dela cruceriu și florin până la mii de floreni, sau contribuit pentru nutrire celor lipsiți, cari parte prin forța lor corporală parte prin cea sprituală, vor răsplăti aceasta jertfă. Astfel lipsă ivită s'a delăturat inființându-se bucatării unde au s'e se nutrească scolarii lipsiți.

Afacerea a mers însă și mai departe. Primariul cetății în apelul seu dte 15 Oct. a apelat la simțul de umanitate al fie-cărui concetățian îndemnându-l a contribui după puteri, spre a face o fundațiune, din ale cărei venit se se acopere în viitoriu calamități sociale de acest soi.

Alții au propus și doresc înființarea unei reuniuni asemenea crucei roșie, dar cu menirea de a se îngriji de scolarii lipsiți.

Care plan se va eșecuta pentru viitor — vom vedea.

Deastădată fie numai constatat, că buna înțelegere comună e singura garanță spre a delătura necasurile, cari amenință omenimea, și a o conduce

la progres. Numai buna înțelegere și conlucrarea împreună ne poate susține și pe noi. Lipsa de aceste servesece numai spre bucuria, celor ce doresc a noastră perire.

St.

Gustul estetic și caracterul românilor.

S'a dis și s'a repetat de cătră acei cari au interes s'e susțină că poporul român este înapoiat, că el nu are pentru libertate și pentru drepturile lui cultul pe care l au alte popoare; că gustul lui estetic este prea puțin sau aproape de loc dezvoltat; că în fine la el sentimentul moral este decădut. Nu mai este nevoie a spune că acești domni nu cunosc poporul din care fac parte, căci ast-fel, și afară de o rea voință pentru el, nu ar ține acest limbajiu.

S'a demonstrat în atâtea rânduri, de cătră acei cari v'ed cu ochi mai buni acest popor și sunt convinși de puterea lui de a propăși, că nedrepti sau, în cazul cel mai bun pentru d-lor, greșiți sunt în aprețierile lor. Din parte-ne, ne mulțemim pentru ați a releva greșala pe care o fac când pesimiștii aprețiatorii ai însușirilor poporului român susțin, că gustul seu estetic nu este de loc dezvoltat. Dacă cine-va și dă osteneala să studieze industria casnică a românului și modul lui de a se purta, ar vedea lucrurile cu totul altfel de cât cum le v'ed acei căroră tot ce este romănesc le displace sau le inspiră milă. Ar mai vedea încă — cu satisfacțiunea ce va urma acestei descoperiri, — că gustul estetic al acestui popor ne dă aproape măsura adevărată a caracterului seu.

Acest gust al poporului român pentru frumos se poate mai lesne și mai complet apreția în industria lui casnică. Români, fie cei din România liberă, fie cei din alte țări, toți te isbesc prin frumôsul, armoniosul și blândul, în forma, ornarea și coloritul costumelor lor, precum și a tot ce ține de industria restrînsă a vieții lor ăilnice.

Cu toată deosebirea în cestiuni de detalii, costumele romănesci păstrează aceeași notă caracteristică, fie ele ale celor din Bănat, din Bucovina sau din Transilvania, fie ele ale românilor din Muntenia, din Moldova sau din Oltenia. În toate aceste regiuni, cunosătorul și observatorul de bună credință, nu poate de cât a admira sentimentul frumôsului unit cu simplitatea și decența tot de odată. Vioiciunea, simplitatea, blândăța și decența românului sunt întipărite, zgrăvite pe lucrurile făcute cu mâna sa.

Când vorbim de industria casnică a românilor, de portul lor în special, înțelegem pe țărani; vorbim de îmbrăcăminte lor, ear nu pe orășeni, căci la aceștia, prin forța lucrurilor chiar, a dispărut caracterul curat național în portul și traiul lor e esterior.

Dar ni se va dice, ce interes poate avea această cestiune a gustului care președe la lucrările manuale ale țărânului român? Nici unul altul decât acela de a pune în evidență un fapt, un adevăr. Spuserăm mai sus că diferitele însușiri ale caracterului românului, ca și ale ori căruia alt popor, sunt întipărite, zgrăvite pe lucrurile făcute cu mâna lor, și dacă mulți, foarte mulți seiu acest lucru, sunt alții însă cari, sau nu-l știu sau nu voesce a ține samă de el. Eacă dar unde stă importanța cestiunii pe care o schițăm aci.

Industria domestică a românilor țărani a preocupat nu numai pe conaționali lor, dar chiar și străini de multe ori s'au interesat de ea. Între alții, d. Kohlmann, profesor la scoala imperială de industrii din Viena, s'a ocupat cu un deosebit interes de industria domestică a țărânului român și rutean din Bucovina. Acest studiu al profesorului a fost adus la cunoștința cetitorilor din țara noastră, în coloanele „Voinței Naționale,” în Februarie a. c.

După admirațiunea pe care obiectele de mână și mai cu seamă costumele țărânului bucovinien, mai cu samă acelea

Brașov s'e nu iasă până nu-l va găti.

327. **Șimon.** P. Ioan Vartolomei, au adus protocolul cel de circulare și s'au aflat bun.

328. **Lungocesti.** P. Stan Lăptici, au adus înainte răspuns, cum că de frica turcilor puind protocoalele într'un loc ascuns s'au prăpădit în apă. Eară făgăduesce, că altele va face.

329. **Cheia.** P. Stoica Manole, au adus protocolul cel de circulare și s'au aflat bun.

330. **Mocciu de sus.** P. Vladu Ciurea, au adus asemenea cel de circulare bun.

331. **Fundata.** P. Constantiu Têrgovișteanu, au adus protocolul de circulare și s'au aflat bun.

332. **Cirnea.** P. Vladu Ceposu.

333. **Peșterea.** P. Stan Tipeiu, amândoi au răspuns, că ar fi pus protocoalele de frica turcilor într'un loc și s'au furat.

După un defect la foae urmează următoarea pagină a se ceti:

Și cercetarea protocoalelor din protopopiatul Brașovului cu aceasta s'au sêvêșit la anul, locul și ziua mai sus arătate.

George Radovici m. p.

Ioan Popovici m. p.,
protopop ot Corbi.

I. Crestici m. p.

Gedeon Nichitici m. p.

Continuația cercetării protocoalelor a preoților din protopopiatul Făgărașului la Persány 1788 Iunie 15.

334. **Persány.** Protopop Stan Mundran, au adus protocolul circulariului și s'au aflat dela a. 1786 Novembrie pe 1786 numai o poruncă, pe 1787 una, pe 1788 două, ear celelalte nu; așa i s'a pus 20 de zile s'e-l gâtească, asemenea și cel de botezați n'au fost bun și pe aceeași vadea i s'au poruncit a-l direge.

335. **Ujsinea.** P. Manuil Buzdugan, p. George Debu, au adus amêndouê, dară nu bune.

336. **Holbav.** P. Ioan Popovici, acesta nici n'au adus, țice că n'au fost de o nici o treabă.

337. **Poiana-Mêrului.** P. Stoica Enescul, și popa Petru Stoenescul, au adus circulariul, și s'au aflat dela a. 1785 nici o poruncă scrisă; pentru care 20 de zile i s'au pus, eară a botezaților s'a aflat bine.

338. **Grid și f. Venetia de sus.** P. Mateiu Popovici, Radu Moga și Bucur Popovici, s'au aflat aceea supernumera-

rius fiind că tatăl seu s'a sănătoșat, și se declărălesce a putea sluji; pentru aceea fiul seu numai airea la vr'un loc se va transferului, au adus protocolul circularului și s'au aflat dela 1785 numai una pe 1786 una pe 1787 și trei pe 1788 porunci într'ênsa scrise asemenea cel de botezați, dară n'au fost după formulariu, pentru aceea 20 zile vadea i s'au pus s'e le direagă.

339. **Comana de sus.** P. Mihail Greavu, fiind, că acum de curând s'au transferului dela Lisa aici n'au adus nici un protocol, dar au făgăduit cât mai în grabă a le face.

340. **Cuciulata și Lupșă fil.** P. Manuil Strêmbul, au adus protocolul de circulare până la 25 Februarie 1785, eară pe ceialalți ani nimica, nici de botez; pentru aceea 20 zile i s'au pus.

341. **Comana de jos.** P. Ioan Popovici, n'au adus nimic, pentru aceea i s'au pus 20 de zile s'e le gâtească, dacă nu se va aduce la Sibiu.

(Va urma.)

lucrate de români, au suscitât-o la dnul Kohlmann, suntem siguri că era să încerce același sentiment dacă studia și costumele și cele alte lucrări de mână ale țeranului român din România, și ar fi făcut în privința-le aceleași apretieri mai mult de cât drepte ca și pentru bucovineni.

„Legende și povestile românului și ruteanului bucovinean, ăse d-sa, au un adânc simț poetic; ele nu sunt produsul unei fantasii orientale care încurcă mintea, ci din contră ele isvoresc din afundimea unei inimi duioasă, în cât cu adevărat cuvânt se pot numi o creațiune poetică în care un spirit luminat și un cuget curat stăpânește și conduce fantasia. Drept aceea tot asemenea de adâncite și de sentimentale sunt și formele și amestecarea culorilor cu cari sunt confecționate produsele industriei domestice în Bucovina.“ Mai departe: „Amestecarea culorilor se deosebete de la un județ la altul. Așa bunăoară cei din plasa Cernăuțului și Cotmaniei iubesc culorile mai deschise, ear cei dela Storușin, Câmpu-Lungul, Rădăuți pe cele mai închise. În genere amestecarea culorilor face o plăcută impresiune. Prin această amestecare armonioasă și estetică românul și ruteanul știe să provoace un efect plăcut. Roșu, vînăt, galben, verde cu alb, negru și auriu, acestea sunt culorile polihromici cari fac o minunată impresiune. Pe lângă acestea adese se zărește și câte o schimbare ritmica care bate în roșu, mai ales roșu închis, galben, alb, negru și albastru. Această variațiune ne amintește de polihromia elină și care se manifestă mai cu samă la brâțele (cingătoarele) femeilor bucovinene.“ — „Muntenii din Bucovina în mișcarea lor intelectuală au mai multă sentimentalitate. Jalnicele lor melodii și poezii au nește sunete melancolice. Aceste sunete simțitoare acestor adânc pătrunđător se manifestă la ei după cum am vădut la covoarele locuitorilor munteni, și în amestecarea culorilor în care preponderază albastru, roșu închis, negru și surul.“

Nu un român vorbește în termeni atât de favorabili pentru țeranii români, ci un german special și cu cunoștințe vaste în ale industriei.

Dacă un străin, cum este profesorul Kohlmann, este dator — voinđ să fie imparțial — să fie socoteală de aceste calități ale românului, ce trebuie să spunem de acei scriitori de la noi cari i le tăgăduesc?

C. A. Filăis.

Anunțiu.

Adunarea generală în despărțământul Sibiului al asociațiunii Transilvaniei pentru literatura română și cultura poporului român se va ține în anul acesta în comuna **Sécădate la ăia de Duminecă în 18/30 Octobrie a. c.** la 11 oare ante ameađi.

Aducându-se aceasta la cunoștința publică sunt rugați totdeodată onorații membrii ai asociațiunii din acest despărțământ, precum și alți onorați și binevoitori față de scopurile culturale românesci, a se presenta la această adunare în număr cât se poate mai mare.

Din ședința comitetului despărțământului III ținută în Sibiuiu, la 8/20 Octobrie, 1887.

Dr. Ilarion Pușcariu,
directorul desp. III.

Mateiu Voileanu,
secretar.

Varietăți.

* (Comandatul de corp F. z. m. baron Schönfeld) pătineșce de reumatism și se află de mai multe ăile în Viena în spitalul oficerilor. Să crede, că boala i se trage din răceață, ce o a suferit pe timpul manevrelor acestui an. Alțeta sa arhicele Albrecht și alți oficeri din statul major cercetează des pe pațient.

* Monumentul componistului Mozart, care se află în St. Max, comună învecinată cu Viena, se va muta după cum a decis magistratul vieniez, în cimiteriul central, unde se află și alte monumente ale bărbaților renumiți. Se vede, că nemții nici chiar după moarte nu voesc a se despărți de nemuritorul componist.!

* (Constituire.) Societatea literară „Petru Maior“ s'a constituit de nou, alegându-și comitetul pe anul administrativ 1887/8 în următorii mod: Președinte: Vasiliu Fodor, Drd. în drept. Vice președinte: Vasiliu Bologa, st. phil. Secreter: Georgiu Popp, st. phil. Cassar: Petru Cornean, st. jur. Controlier: Iosif Blaga, st. phil. Bibliotecar: Ioan Onciu, st. techn. Notar: Tit Non Babeș și Isidor Pop, st. jur. Redactor: Ioan Curiția st. phil. Colaboratori: Teodor Kós, st. techn. și Valeriu Branisce st. phil. În comisiunea literară s'a ales: Ioan Suciș, Drd. în drept. Vasiliu Bologa, st. phil. Petru Cornean, st. jur. Iosif Blaga, Georgiu Pop, Ioan Curiția și Valeriu Branisce st. phil.

* (Ovațiuni profesorului Billroth.) Studenții dela facultatea medicinală din Viena au salutat în 10 curg. pre renumitul chirurg Billroth cu deosebit entuziasm. Mai multe sute de studenți în fruntea cărora se aflau și unii profesori și docenți și-au exprimat bucuria lor pentru reînșănătoșarea acestui mare bărbat, care a ridicat facultatea medi-

cinală la primul rang între facultățile ađi ecsistente. Billroth le-a mulțamit pentru simpatiele manifestate atât din partea tinerimei cât și a Vienesilor și a altor străini promițând, că și de aici înainte va avea în vedere numai conlucrarea din reșputeri pentru binele omenimei suferinde, mărirei universității și salutea Austriei.

* Stipendii pentru studierea economiei de lăptărie, prepararea cașului și băcit (prepararea brânzei.)

Terminul pentru concurarea la stipendiile, pentru studierea economiei de lăptărie, prepararea cașului și băcit, votate din partea comitatului Sibiuiu, s'a prelungit până la 28 Octobrie st. n. 6 oare seara.

* (O afacere plină de secrete.) Toată societatea cultă din România vorbește de acusa, ce o a făcut prințul George Sturza, la criminalul marelui Archiduc Badeni, că principesa Esmeralda Sturza, văduva tatălui prințului, care e îngropată în Baden, a fost inveninată. Principesa a lăsat după moarte o avere de 4 milioane punți sterling. Fiind-că din partea parchetului din Baden s'a pretins, ca prințul se se adreseze la guvernul României, ca afacerea se se tracteze în mod diplomatic, acusatorul în Marța trecută a făcut acușă oficială la ministrul de iustiție din Bucuresci.

* (O nouă descoperire.) Un american, nu de mult a construit un aparat de resbel, pre lângă care tunurile noastre de ađi sunt cu totul inferioare. Aparatul constă din o baterie electrică, care pusă în mișcare prin șase oameni, poate nimici un regiment întreg. Spre a se convinge curioșii de putea noului aparat, descoperitoriul în fața mai multor capitaliști a făcut o probă asupra unei ciurde de boi, care pe loc fu nimicită.

* (Crispi în Fridrichsrue.) Premieriul italian fu primit de cancelarul Bismarck în mod foarte afabil. Chiar și princesa de Bismarck s'a arătat foarte afabilă față de oaspele seu Crispi. Se ăice dintr'altele, că odată fiind ei trei la preumblare adecă: Princesa de Bismarck, Bismarck și Crispi, și fiind ceva cam rece princesa a oferit lui Crispi, care era ceva cam de vară îmbrăcat, baltonul ofieresc a lui Bismarck, care îl aducea după ei un oarecare servitoriu.

Mai departe se ăice, că Crispi, la dorința princesei de Bismarck, care i pusesse înainte pe masă un album, a scris următoarele cuvinte: „In acest asiul al patriotismului, în care se lucră pentru pacea europeană, lasă întru suveniră aceste rinduri Francesco Crispi.“

* (Papa și ciorapul.) Biserica catolică se pregătesce a serba iubileul de 50 de ani al papei Leo al XIII. Colecte numeroase s'au întreprins prin toate țările. Acum însă se vorbește, că copilele cari cercetează scoalele inferioare pregătesc papei nișce ciorapi. Fie-care fetiță are se împungă de atâtea ori cu acul de căți ani e: De ce nu-și face o cămeșă bietul părinte, că și așa nu va avea?!..

* (Căsătoriile prin diare.) În Germania e foarte răspândit obiceiul de a se căuta nevastă sau bărbat prin mijlocul anunțurilor prin diare. Multe căsătorii se fac în acest chip și cei mai mulți nu se căiesc de mijlocul întrebunțat.

Cifrele următoare vor da o idee de popularitatea ce se obține prin acest mijloc.

Un tinăr din Francfurt, care nu avea obiceiul de a face cunoștință cu domnișoare de măritat, înseră într'un ăiar foarte răspândit câteva linii, în cari își arăta dorința de a găsi o nevastă frumoșică, bine educată, cu sau chiar fără avere.

El primi 3.684 de oferte; 2.137 erau din Germania și celelalte din alte țări. 1827 de domnișoare nu spuneau dacă au avere, celelalte arătau zestre dela 1000 până la 200.000 mărci; 278 scrisori erau păcăleli; 3112 oferte erau însoțite de fotografii, și tinărul trebui să cheltuiască 800 de mărci ca să trimită îndărăt fotografiile la proprietarele lor.

Din mulțimea asta, cel care făcuse anunțul alese pe o fată din Hanovera, fără de avut.

* (Filosof și rege.) Între savanții, cari trăiau la curtea regelui Frideric al doilea, era și filosoful Mendelsohn. Seriositatea vecinică și naturelul flegmatic al filosofului dispăcea cu totul regelui, cu atât mai vertosă că Frideric n'a văđut pe Mendelsohn de loc riđend și nici nu-l putea face să riđă. Odată când erau adunați toți acei oameni de sciință la prânđ, Mendelsohn află sub tăerul seu o bucată de hărtie, pe care era scris de chiar mâna regelui: „Filosoful Mendelsohn este un măgar. Frideric II“. Filosoful, flegmatic ca totdeauna, s'a grăbit a ascunde hărtia cu cea mai mare linisce. Regele credea, că are se joace pe filosof; văđend deci că hărtia n'a făcut nici o impresiune asupra lui, s'a necăjit amar. „Ce hărtie a fost aceea?“ întrebă Frideric. Mendelsohn nu vrea se o arete, ăicend, că e o foiță albă. Regele cere tot mai cu dinadinsul, filosoful în urmă se ridică și cetesce, întonând greu

două cuvinte: „Filosoful Mendelsohn e un măgaru, Frideric al doilea.“ Toți cei dela masă au ris, dar n'au ris pe partea regelui.

* (O tristă statistică). — Biroul statistic al ministerului de comerțiu din Londra a publicat acum raportul seu atingător de accidentele întemplate în cursul anului 1886 dela calele ferate ale Marii Britaniei și Irlandei. După această dare de samă s'au omorât anul trecut prin calea ferată 987 persoane și s'au vulnerat 3589. Din aceste victime au fost călători 95 morți și 1342 vulnerați. Din această sumă revin la ciocnire de trenuri, la eșire din șine și la alte asemenea accidente numai 8 morți și 615 vulnerați.

Celelalte 87 casuri de moarte și 727 casuri de vulnerări trebuiesc atribuite diferitelor cause, și mai cu seamă lipsei de precauțiune din partea călătorilor. 425 morți și 2010 vulnerați au fost funcționari și împiegați ai căilor ferate. Prin sinucideri au perit 80 de persoane. Prin trecerea d'asupra șinelor s'a omorât 299 și s'au vulnerat 116 persoane. Din alte cause au pierdut viața 52 persoane și 71 au fost vulnerate. Afară de aceasta companiile căilor ferate constat pe liniile lor 51 casuri de moarte și 3868 casuri de vulnerări prin accidente care n'au nimic a face cu mișcarea trenurilor.

Suma totală a călătorilor transportați prin căile ferate în anul 1886 a fost de 625 milioane 584, 390 persoane, cu 28,371,359 mai mult de cât în anul precedent. Din aceste cifre rezultă că la un număr de 7 milioane 637,730 persoane transportate prin căile ferate revine câte un omorât și la 540, 674 câte un vulnerat. Proporțiune accidentelor nenorocoase în comparațiune cu ale anului 1885 este în avantajul anului trecut și constată o îmbunătățire a serviciului. În anul 1885 s'a constatat câte un mort la 6,385,421 și câte un vulnerat la 617,542 călători.

* (Bibliografic.) A eșit de curând de sub tipariu: *Calendariu pe anul dela Christos 1888.* Anul IX. Prețul 30 cr. Arad, editura tipografiei diecesei gr. or. române a Aradului.

* (Rectificare.) În numărul trecut în recensiuena „Rumănen“ de Rudolf Bergner ș'a strecurat câteva greșeli de tipariu, ce alterează sensul tecstului și adecă: în alinea 18 în loc de „scene complete“ se se cetească: „icoane complete“; în alinea a 19, în loc de „privesce cartea“ se se cetească: „primesce cartea“; în alinea a 20-a după cuvântul „scădere“ în loc de punct urmează virgulă, și în loc de „o tărie a bisericii“ se se cetească „o taină a bisericii.“

Red.

Dare de samă.

Primind suma de 84 fl. v. a. din ofertele pentru cei păgubiți prin inundare și foc incurse la Onorab. redacțiune a „Telegrafului Român“, am onoare a face următoarea dare de samă:

Înainte de toate mi permit a notifica, că la distribuire s'a avut în vedere cu preferința aceea dintre nenorociți, cari se află și de altmintea mai scăpătați materialmente și totodată păgubiți și prin apă și despre care se putea presupune, că se vor simți încâtva ajutamați și mângăiați primind un ajutor cât de mic se fie.

După cum arată conspectele aci alăturate banii se împărțira după comune în următorii mod:

1.	Pentru Iliș	la 44 inși	suma 46 fl. 60 cr.
2.	„ Branisca	„ 17 „	„ 7 fl. 40 cr.
3.	„ Gurasada	„ 5 „	„ 6 fl. — „
4.	„ Gothatea	„ 5 „	„ 5 fl. — „
5.	„ Burjuc	„ 5 „	„ 5 fl. — „
6.	„ Tătărești	„ 5 „	„ 5 fl. — „
7.	„ M. Bretea	„ 5 „	„ 5 fl. — „
8.	„ Cămpuri C. Surduc	„ 4 „	„ 4 fl. — „
			La olaltă: 90 inși suma 84 fl. — *)

În numele acelor locuitori din comunele: Branisca, M. Bretea, Iliș, Gothatea, Gurasada, Cămpuri, Tătărești, și Burjuc — situate toate pe malul Murășului, — cari nenorociți prin inundarea apei din ăst an, primiră drept ajutoriul suma de 84 fl. v. a. din ofertele incurse la redacțiunea foaiei noastre „Telegraful Român“ — se aduce prin aceasta cea mai profundă mulțamită atât Onorabilei redacțiuni sus amintite pentru binevoitoarea atențiune avută și față de acești nefericți, cât și tuturor generoșilor, contributori, cari s'au indurat a alina durerile atător inimi întristate. Orfani străini în lume, văduve fără ajutoriu și mulți bătrâni nemângăiați înălță rugăciuni spre ceriu, cerënd se li se răsplătescă binefăcătorilor lor înșutit și înmiit, și se-î ferească Dđeu de nenorocirea și răul de care nu putură ei scăpa!

Asigurându-Ve etc.

stimătoriu:
Avram Pécuarariu,
protopresb.

*) Distribuira s'a făcut prin parochiile locali, și conspectele aceluș sunt subscribe de dēnșii avēnd formă autentică. Red.

Nr. 372. [1718] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea stațiunilor învățătorești la scoalele confesionale din comunele mai jos însemnate aparținătoare protopresbiteratului Geoagiului II, se descrie concurs cu termen de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român,” și anume:

- 1. Almașul-mare, cu salariu anual 200 fl.
2. Băcăinț, cu salariu anual 150 fl.
3. Ceru-Băcăinței, cu salariu anual 80 fl.
4. Cib, cu salariu anual 130 fl.
5. Varmaga, cu salariu anual 150 fl.

Doritorii de a concura la aceste stațiuni, sunt poftiți a-și așterne suplilele instruite conform legilor în vigoare la acest oficiu protopresbiteral, până la termenul mai sus hotărât.

Sebeș, în 20 Septembrie, 1887. Sabin Piso, protopresb.

Nr. 334. [1617] 1-3

CONCURS.

Devenind stațiunile învățătorești la scoalele confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate se descrie pentru întregirea lor concurs cu termen de 14 zile dela prima publicare.

- 1. Căpâlna, cu salariu anual de 120 fl.
2. Berghin cu leafă anuală de 150 fl.

Doritorii de a ocupa numitele stațiuni au a-și așterne petițiunile instruite în sensul legii subsemnatului oficiu protopr. în termenul satorit.

Sebeș, în 29 Septembrie, 1887. Ioan Tipeiu, protopop.

Nr. 315. [1716] 2-3

CONCURS.

Pentru întregirea parohiei din comuna Loman de clasa a III devenită vacantă, se descrie în sensul notei preavenerată dela 30 Iunie 1887 Nr. 2588 B. de a doua oară concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

- 1. Dela 260. titula salariu la 1 fl. de familie
2. La umblarea cu crucea în ajunul bobotezei dela fie-care familie 30 cr.
3. Dela boteze, cununii, îngropăciuni tacsele regulate dau
4. Dela alte venituri stolare regulate

Doritorii de a ocupa această parohie mărginașă și risipită pe mai multe plaiuri au să și subștearnă suplicilele instruite în mod legal oficiului protopresbiteral subsemnat până la termenul suprastatorit.

Sebeș, în 16 Septembrie, 1887. Oficiu protopresbiteral gr. or. Ioan Tipeiu, protopresb.

[1713] 3-3

Publicațiune.

Din partea subscrisului, ca curator secular al eredității lui Constantin și Ioan Mariaș, prin aceasta se face cunoscut tuturor, cari au dorință, ca ereditatea susnumiților dimpreună cu averea văduvei Paladia Mariaș născută Biris aflătoare pe hotarul Visucii constatătoare din 500 jugere pământ comasat, și pe hotarul Budatelecului din 200 jugere așiderea comasat, cari două table de pe ambe hotarele se împreună la oaltă, sunt a se da în arândă începând din 1888 Aprilie 24 pe 4 ani, pe lângă condițiuni moderate.

Stefan Rusu, curator. NB. Fân cu deosebire pentru oi calitatea primă preste 200 caré și pășune de toamnă și primăvară pentru oi pe o estensiune de 1400 jugere loc comasat.

Curs de limba maghiară

pentru

scoalele populare.

După principii metodice pe baza planului de învățământ

compus de

Ioan Molnár.

În comisiune la librăria archidieceșană.

Cursul I. pentru clasa II.

Cursul II. " " III.

Cursul III. " " IV, V. și VI.

[1719] 1-3

Prețul unui exemplar legat 20, broșurat 16 cr.

Înmățate din venitul după manualele acestea este destinat pentru scopuri culturale române.

Medicament

pentru

boala de fungie,

tuberculosă (oftică), astmă (respirațiune), catar cronic de plumâni etc. prin

Ecshalațiune de gas (cu ajutoriul injețiunii rectale).

Necredutul, ideatul admirabil și nerealisabil al medicilor, se poate efectui sigur și de tot prin mijlocul acestei metode de cură!

Adeseori chiar după trei întrebunțări a ecshalațiunii de gas cu ajutoriul injețiunii rectale pere: tusea, frigurile, scuparea, (flegma) și mirosul greu de sudoare Greutatea corpului se sporosește pe septemână cu 1/2-1 klgram.

Dr. Carl Altmann, WIEN, VII. Mariahilferstrasse Nr. 80, se poate primi pentru 8 fl. și 30 cr. pentru pachetare, cu bani gata sau cu rambursa postală.

Dr. Carl Altmann, WIEN, VII. Mariahilferstrasse Nr. 80, se poate primi pentru 8 fl. și 30 cr. pentru pachetare, cu bani gata sau cu rambursa postală.

Cura în sine nici nu molestează și nici nu strică.

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Iunie 1887.

Table with multiple columns listing train routes and schedules between Budapest, Predeal, Brașov, Sibiu, and other regions. Includes sub-tables for Copșa mică-Sibiu, Sibiu-Copșa mică, Cucerdea-Oșorheiu-Reghinul-săs., Reghinul-săs.-Oșorheiu-Cucerdea, Simeria (Piski)-Petroșeni, Arad-Timișoara, and Timișoara-Arad.

Nota: Numerele cele grase înseamnă oarele de noapte.